

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem.

„Zvezi“ je vlada končno odobrila nova pravila. Zato je potrebno, da se na podlagi teh uredi društveno delovanje in se izvoli novi odbor.

Z ozirom na to je vodstvo v svoji seji dne 20. februarja t. l. sklenilo, da se vrše „Zvezina“ zborovanja na belo nedeljo, t. j. dne 3. aprila letos v Celju.

Obravnavali se bodo važni predlogi in predložile razne resolucije, zaradi tega obeta biti štajerski učiteljski dan — na belo nedeljo — prav zanimiv. Zborovalo se bo v „Narodnem domu“.

Določil se je sledeči vzpored:

I.

Vodstvena seja zjutraj točno ob 9. uri.

II.

Delegacija zboruje točno ob pol 11. uri.

1. Nagovor predsednikov.
2. Društveno delovanje:
 - a) poročilo tajnikovo,
 - b) poročilo blagajnikovo,
 - c) socialni odsek.
3. Določitev vzporeda obnemu zboru.
4. Volitve:
 - a) predsednika, namestnika in 7 odbor-nikov,
 - b) treh pregledovalcev računov,
 - c) odbornikov za „Lehrerbund“,
 - d) delegatov za „Lehrerbund“,
 - e) delegatov za „Zavezo“,
 - f) socialni odsek.
5. Določitev letnih prispevkov.
6. Predlogi:
 - a) odbora,
 - b) društva,
 - c) posameznikov.
7. Slučajnosti.

III.

Odborova seja takoj po delegaciji, da se razdelijo posli med novoizvoljene odbornike.

IV.

Občeni zbor ob 3. uri popoldne.

Predava ravnatelj g. Schreiner iz Maribora o jako zanimivem predmetu:

Jela Keller: Duševni razvoj gluhoneme in slepe deklice. Kaj nas uči ta izredni slučaj?

Vodstvo „Zveze“ ve, da slovensko učitelstvo rado posluša predavanja ravnatelja g. Schreinerja, zato ga je naprosilo. Upamo tedaj, da prihitite na belo nedeljo v Celje ne le bližnji tovariši in bližnje tovarišice, temveč število slovensko štajerskega učiteljstva. Izbrali smo tak dan, da je vsakomur omogočeno priti, ker je drugi dan praznik. Posebno, kolegi in kolegice, ki ste ob železnici, ne zamudite redke prilike poslušati našega pedagoga. Sicer pa je tudi tema izbran in aktualen, kakaj Jela Keller, pisateljica, ki je gluhonema in slepa, obenduje ves izobražen svet. Torej pridite!

Delegat pa naj nobeden ne izostane. Dolžnost je vsakega, ki je mandat sprejel, da pride. Govoriti nam je o velevažnih stanovskih in narodnih zadevah.

Skupno sklenemo nekaj sklepov, ki bodo obvezni za vsa društva in za vse slovensko štajersko organizovano učitelstvo. Zato pa vsi na krov! Pri delegaciji bo vsak imel prosto besedo, tam je mesto, da pove vsak mnenje svojega društva in svoje osebno mnenje. Le v skupnem nastopu je moč!

Na veselo snidenje na belo nedeljo v Celju!

Vzorna češka žena.

Te dni je nastopila „Matica Znojemska“ dedščino v znesku 25.000 kron po kmetici Tereziji Milnerjevi iz Veskova pri Znojmu.

Rodoljubna češka kmetica je umrla pred enim letom in zapustila svojeročno oporoko, v katero je napisala tele besede: „Ker se morajo Čehi v Znojmu težko boriti za svoj narodni obstanek, a jaz sem bila vedno zvesta hčerka svojega naroda, postavljam za glavnega dediča svojega imetja „Matico Znojemska“, ki naj čisto imetje porabi v šolske svrhe, pred vsem

pa naj skrbi, da se v Znojmu ustanovi češka srednja ali meščanska šola. Pri našoj to narodno darilo na oltar domovine, izrekam željo, naj bi ta zgled preproste kmetiške žene posnemali vsi rodoljubi.“ Ko bi se tako zgodilo tudi pri nas!

Moj odgovor.

Napisala Mariča Gregoričeva.

Ne nameravam razpravljati, je li opravičen način protivja, s kakršnim pobijajo moje naziranje raznovrstne moje nasprotovale. Ali danes, ko so se malce pomirili razburjeni duhovi, ne morem zamolčati, da so zlasti učiteljice izven tržaškega ozemlja postopale napram meni res nekorektno.

Moje poročilo: „O možitvi tržaških učiteljic“ vendar ni bilo namenjeno njim. Saj je sestavljeno na podlagi izkušenj, ki me obvladajo po teku dolžnostnih let in ki so poglavitno iz naših tukajšnjih lokalnih razmer.

Vse one moje nemile tovarišice, ki so raztresene semintja po slovenski krajini, naj bi bile potemtakem rajše marljivo proučevale naše tozadevne razprave ali v svrhu vzgojevanja pozorno čitale o našem prepričanju in naziranju ter — molčale. Saj ne gre za reformo pedagogike, ne za razmišljanje kakšnega splošnega socialnega problema; niti ni izšlo to važno vprašanje izraza ministrstva za uk in bogočastje z ozirom na vse avstroogrške provincije. Ne! Le neko tako vprašanje je priplulo s tokom časa na površje, ki je lokalno vprašanje in ki je istodobno vsem svojem bistvu tesno združeno z okolščinami na Tržaškem. Ne, nisem pisala za druge dežele, pisala sem le za ono krajino, ki je moje domovje, pisala le za Trst.

Ali ker je navzlic temu bil mogoč slučaj nesporazumljenja, sem se v svojem prvem poročilu oborožila z opazko: Drugi kraji, druge razmere! Zategadelj res ne morem drugače, nego, da izjavim: Moje izventržaške kolegice so se napram meni in somišljenicam le osmešile, kakor bi se bili osmešili zadrski ali ljubljanski profesorji, ako bi se mahoma uprli vprašanju, ki bi ga nameravali razrešiti za svojo lokaliteto dunajski ali goriški profesorji.

Onega večera, ko je neki mestni svetovalec izrekel toli velezanimivo, kolikor nepričakovano parolo o možitvi učiteljic, sem bila na galeriji in se jedva zadrževala, da nisem zaklicala, oziroma vprašala: „Budalost! In kaj bo z odpravnino.“

Naslednjega dne se po magistratnih šolah gotovo ni govorilo nič drugega, ko o izprošenem vprašanju. In v primeru naj navedem da izmed 12 učiteljic, ki službujejo na škodnjaki soli, je bila le ena, ki je plosnila v „dlan in se zazibala razposajene radosti. Vse ostale pa sino razmišljale o brezdomnem izmuzanju dosežanje mične odpravnine. Uverjene smo bile takoj, da nam magistrat obojega ne prepusti.

Ako bi ne bilo tistih 2000 do 4000 kronic, s katerimi nam magistrat vošči srečen zakon, bi seveda — kakor drugod — bržkone ipripravi nobena ne odklanjala novodošle postavbe, marveč vsaj iz kolegialnosti do nekaterne glasovale morda zanjecelo one, kiso še iz drugih razlogov proti učiteljevanju poporoki. Sprejele bi namreč to novotarijo z indiferentizmom, češ, jaz se je ne oprimem, ampak ako zasledi kaka druga obniz zabavo in korist, naj jo neguje, dokler se ji izljubi.

Neutemeljeno je torej nazivati nas navivnice, ker odklanjamo to „pravico“. Ako se nečemu protivimo, imamo pač svoje tehtne vzroke, ki so doslej v veljavi le za obč. učiteljice na Tržaškem.

Ne uštevi svojih somišljenic, pa bi jaz vsaj tihoma ne soglašala z učiteljevanjem poporoki, kakaj ako bi se tudi ne upirala, da priborim, oziroma ohranim materinstvu za njega nepopisne dolžnosti najugodnejšo udobnost, bi mi še vedno bile v mislih tiste brezplačne učiteljske praktikantije, ki so jih starši izučili, kdove s koliko požrtvovalnostjo, da jih posade v kolikor možno prijeten položaj, da jih varujejo tudi za tedaj, ko oni sami preminejo, kakor tudi za slučaj, da se ne mogo poročiti. Seveda bi se lahko naše slov. učiteljice raz-

kropile po Istri kakor Italijanke po Furlaniji. Vendar se jim jaz ne čudim, ako tega ne učinijo. Plača je tamkaj jako borna, jedva oni slična, ki bi jo te učiteljice prejele lahko v Trstu s samimi „lekcijami“. Urađi na Tržaškem so prenapolnjeni, kakor je napolnjen učiteljski stan. Toda pri poslednjem je vsaj ta nada, da se izmed občinskih učiteljic poroči vsaj 5. Letos je odstopilo celo 9 ženskih učnih oseb.

Pa so mi v spominu tudi one druge takozvane bodoče učiteljice, ki sede še v kratkih krilih v ljudskošolskih klopih. Nekdo mi je glede tega že pripomnil, naj si drugače zasluži svoj kruhek. Čemu vendar? Zakaj neki bi se ne pospela druga dekletca na isti nivo izobrazbe, kakor me? Če pomislim na raznovrstne jezike, stenografijo, datilografijo itd., na kar se ozirajo posamezni tržaški biró in trgovine, ne stane izobrazbe ceneje nego učiteljice. In vendar je v praktičnem življenju ni niti primerjati z učiteljskim poklicem. Naj se torej izobražajo dekleta v učiteljice, dokler gojijo za to veselje in dokler se njih roditelji radi žrtvujejo. Čim več izobrazbe, tem več razboritosti med človečanstvom. In pa dokler n. pr. preprosto ljudstvo pošilja na učiteljice svoje hčere, dokazuje s tem, kako ceni oliko in kako stremi za njo.

Stremljenje po izobrazbi pa je že korak v okviru prosvete! In s tem, da izobražajo svoje hčere, opilijo nevedoma nekoliko tudi sebe. Tudi to, dasi se na prvi pogled ne opaža, je v ožjem stiku z okolščinami na Tržaškem. Morda nikjer drugod ni izobrazba toli neobhodno potrebna in uporabljiva, ko pri nas, ki smo v neprestanem boju z narodnim nasprotnikom. Ravno tisti vpliv drug na drugega, ravno tisto hlastanje po knjigah, ravno tisti ozir neolikanca na šolsko izobraženega je na Tržaškem mnogo opomogel, da se n. pr. v političnem oziru organi ujemo v mogočno obrambo narodnih svetinj in podkrepljenje narodnostnega čuvstvanja. Kakšno ulogo igra pri tem učiteljica? O, in pa še kako! Neglede na mnogo drugih slučajev, vpliva n. pr. ob volitvah na očeta in sosedu, bo'ra in strica, na takega namreč, ki bi se dal premotiti od napačnih pojmov ali tujih neprijateljskih zaključkov. Njene prošnje ali nasveti pa so izžrpani le iz onega prepričanja, do katerega bi se morda ne pospela brez učit. izobrazbe.

Naj stopim zopet k našemu vprašanju. Z uvedbo zakona odpade nam Tržačankam gotovo dosežanje odpravnina. Z opravičenjem sicer vsem onim, ki nameravajo učiteljicati še nadalje, ali z neodpustno ogorčenostjo za one, ki se poroče izven Trsta ali pa ki se ne čutijo sposobne ali potrebne učiteljicati še nadalje. Te poslednje smo potemtakem v slučaju poroke na škodi. Iz vsega tega je razvidno, da nisem, ko sem pisala svoj I. članek, niti za trenutek pozabila, da sem tržaška občinska učiteljica. Iz preprostega razloga, da ko se nekdo bojuje za nekaj, mora biti pripravljen pokazati z vrlinami tudi nedostatke, sem jaz kritikovala poročeno učiteljico in namignila na marsikaj, kar se, kajpada, v zasebnem življenju lahko prezre. Napačno je torej bilo, da so se neke čutile prizadete, tako napačno, kakor bi bilo napačno, ako bi se v „Hlapcih“ čutilo prizadeto naše tržaško učiteljstvo, dočim opisuje Cankar le naše sosedu.

S svojim člankom sem se usojala povedati javno svoje mnenje in izkušala uveljaviti svoje nazore; svobodno pa je vsakomur, da se kdo temu naziranju pokori in ga odobruje ali odklanja. Ako pa se kdo slučajno ne strinja z mojim naziranjem, naj ne misli, da ima pravico do zlobnega zafrkavanja. Ako hočem biti iskrena, moram povedati, da so me vsi nasprotujoči dopisi dirnili neprijetno le v toliko, da so mi razdražali čut porogljivosti in kolikor bi me niti ne, ako bi mi dejstveno dokazali, da vodim napačno krmilo. S svojim nasprotovanjem so se mi namreč hotele neke pokazati za temeljito učiteljico, pa so se le izdale za neljubeznivo kolegino. Posamezni odstavki so pri nekaterih piškavi ko februarski oreh in bi pristojali kvečjemu med oglase. Gospod urednik pa je v svoji dobroti prizanesljivosti in potrpežljivosti do ženske marsikateri ustregel, samo da se ta huda ženska razprtija ne masčuje še nad njegovo nepristransko osebnostjo.

Nobena izmed nasprotovalek mi ni dokazala, da zastopa nekaj vzornejšega nego jaz in vsi dopisi so nakopičeni z luliko gospe nedoslednosti. Razen zadnje moje nasprotnice s pridevkom Z., ki je pisala res stvarno, premišljeno in vljudno, so ostale le pokazale, da so nespretno v sukanju pisateljskega peresa. Neka

tere so narisale pravcati paternošter nezataja joče jeze; čutile so se namreč prizadete in zagovarjale pravzaprav bolj lastno zasebno življenje nego li pouk po poroki. Z malo izjemo, skoro pri vseh veje osorni, nefini slog, kakršnega sme uporabljati kvečjemu človek, ki je bil neopravičeno razžaljen, kakor n. pr. jaz.

Ničmanj nego dve nasprotnici me smatrata brezsrčni vzgojiteljici, ki gotovo ne ljubi nežne dece, dočim me neka tretja nazivlje neidealno žensčino, ki baje nima pojma o družinski vdanosti in požrtvovalnosti.

O, saneta simplicitas! Jaz neidealna, pa neprijateljica otrok? Nehotoma se pri tem domislim bajne dobe, ko sem nastopila svojo prvo službico... Kako je vse v meni kipel in vrelo od zadovoljnosti in zanosa pred tisto neuko čredico! Mesečna plača? Niti na umu mi ni bila! Ampak tisti otročki, oddani meni v varstvo in vzgojo, so napolnjevali vse moje bistvo in poveličevali moje samoljubje, da sem jih poučevala z vnemo, to da sedaj pa sedaj postanejo meni enaki. Ali! — Ker je že usojeno, da stremi človek vedno dalje v nedogledno, nepoznano življenje... tako je takrat tudi v mojem mladem srcu vzklikla želja po takih živih igralecih, ki jih naj bi smela božati jaz sama z materinsko roko. No, in tedaj, dasi mi je bila šola — kakor mi je še dandanes — edino torišče zadovoljnosti, bi jo bila vendar mahoma in brez pomišljanja ostavila, ako bi me bila stvarnost poverila materinstvu. Zakaj materinstvo kristalizuje pri meni čarobno in milo ko pojem svetosti in ko ideja božanstvenosti, s katerim se ne more in bi se ne smelo nadomeščati ničesar in nikogar.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovi vdom in sirotam na Kranjskem ima svoj letošnji občni zbor v torek, dne 29. marca 1910, dopoldne ob deseti uri v „Narodnem domu“ v Ljubljani po le-tem dnevnem redu:

1. Ogovor načelnika.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna.
5. Posamezni nasveti, ki je o njih vsaj osem dni prej odboru naznaniti.
6. Volitev prvomestnika, blagajnika in sedem odbornikov, od katerih jih stanuje dve tretjini v Ljubljani ali v bližnji okolici (§ 22. društvenih pravil).
7. Volitev treh pregledovalcev računa zunaj odbora.

Društvo je štelu v 48. letu svojega obstanka 119 članov in je podpiralo 32 vdov in 31 sirot, ki jim je izplačalo 7161 K 12 h podpor. Bilanca ob koncu leta 1909 znaša 127.767 K 78 h. Kakor znanu so se ob zadnjem občnem zboru lanske leto Slomškarji pod vodstvom nadučitelja Ravnikarja in nadzornika Maierja hoteli društva polastiti, pa je bil njih naskok sijajno odbit. Društvo je strogo dobrodelno in izključuje absolutno vsako politiko, zato je nakana klerikalcev toliko grša!

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo 3. marca t. l. v ormoški okoliški šoli. Navzočih je bilo 24 udov. Nanovo so pristopili tovariši Ludovik Muzek in tovarišica Olga Serajnik, oba iz Središča, ter tovarišica Alojzija Lebar od Velike Nedelje. V svojem nagovoru in pozdravu nas je bodril predsednik tovariš Josip Rajšp k edinstvi. Z najnovejšo revizijo krajevnih razredov ne moremo biti zadovoljni, ampak stremiti moramo še vedno po izpolnitvi naše toliko in tolikokrat izražene zahteve po odstranitvi celega krajevnega zistema, ki mora pasti in bo tembolj sigurno in temprej padel, čimbolj bo čut stanovske vzajemnosti prodrli naše vrste.

Tovariši Ivan Košar, ki se zaradi boleznii ne more udeležiti zborovanja, se s prav presrečnimi besedami zahvaljuje na imenovanju častn. članom, obljubujoč nam, da hoče še vnaprej po možnosti delovati v našem društvu. Naše društvo pa želi tov. I. Košarju skorajšnje okrevanje.

Med zborovanjem vstopi, presrečno pozdravljen, tovariš Lud. Černej iz Griž, ki ga je društvo naprosilo, da nam demonstrira s svojim skioptikom ter nam v tej zadevi tudi svetuje. Slike so jako ugajale. Tovarišu Černej pa bodi izrečena še enkrat prav topla zahvala na njegovi požrtvovalnosti.

Za občni zbor „Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ sta izvoljena delegatom tovariša Rajšp in Porekar, namestnikom pa tovariši Kosi.

Odbor se je konstituiral tako-le: Ant. Porekar, podpredsednik, Jak. Preindl, blagajnik, Adolf Rosina, tajnik, Martin Šalamun in Lud. Šijanec, odborniki.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. marca t. l. v Nazarju pri Mozirju v gostilniških prostorih g. Tumška ob jako lepi udeležbi. Predsednik pozdravi navzoče,